



Helsingin kaupunki

Mäyrästä metsän siivekkäisiin

Mäyrän luolasto on aivan polun vieressä, puutarhapalstojen luona. Metsän siivekkäitä ovat töyhtötiainen, puukiipijä ja käpytikka.

www.hel.fi/helsinginluontoon

Kaksi suota

Skatan tilan luoteispuolella on kaksi järvenlaskusta syntynyttä suota. Rudträsket on umpeenkasvanut lampi, seitsemisen hehtaaria laaja kosteikko, jonka reunoilla on tervaleppäluhtia ja keskellä ruovikkoinen avoluhta. Korpimetsissä kasvaa Helsingissä harvinainen nevaimarre.

Uutelanneva on näyttävä luonnontilainen avosuo. Siellä kasvaa harvinainen kämmekkäkasvi suovalkku ja sukunsa yleinen maariankämme. Suokasveihin kuuluvat myös juolukka, suopursu ja isokarpalo.

Merestä nouseva Särkkäniemi

Jääkauden jälkeinen maankohoaminen on Helsingin seudulla parikymmentä senttiä vuosisadassa. Särkkäniemen lammet ovat merenlahdista maankohoamisen vuoksi kuroutuneita lampia. Eteläpuoleinen lampi on kluuvi, se on kuroutunut kokonaan merestä irti. Pohjoispuolen lahdella on vielä meriyhteys, ja sellaista kutsutaan fladaksi. Keväällä vapun aikaan makeanveden lammella kuuluu viitasammakon kutupulinaa, myös rupikonnan äänen voi erottaa joukosta. Lammet ovat myös hyviä sudenkorentopaikkoja.

Särkkäniemen matalilla rannoilla uittavat poikasiaan tukkasotka ja tukkakoskelo. Silkkiuikku on ruovikopoukamien tavallinen pesijä. Harmaahaikara ja merimetso istuvat usein lähikareilla, mutteivät pesi lähistöllä. Vuosaaren sataman liikenne humisee aivan Särkkäniemeä vastapäätä.

Skatanniemi

Skatanniemen keskellä on venäläisten vuosina 1916-17 rakennuttama tykkibunkkeri. Tykkiasema on iso, ja sen sisätiloja voi ihmetellä taskulampun avulla. Tykkipatterin piti puolustaa Helsinkiä itäsuunnasta mereltä tulevaa hyökkäystä vastaan. Neljää tykkiä ei koskaan ehditty asentaa paikoilleen. Patterin keski-osa on purettu pois tonteille kulkevan tien alta.

Karun kaunista kasvustoa

Alueen länsipuolen luontopolkua pääset kuusikorpjen siimekseen. Metsän märemmissä kohdissa kasvaa uhkeita tervaleppiä. Reitin sivun kallioiden laella jököttää iäkkäitä vänkyrämäntyjä. Varjoisilla kalliohyillyillä kasvaa pikku saniainen, kallioimarre. Siellä on myös harvinainen kalliosaniainen, tummaraunioinen. Jyrkänteen kivilaji on osittain tummaa gabroa, emäksistä kivilajia, jota tämä vaatelias kalliosaniainen suosii. Sille kelpaavat Helsingissä myös vanhat linnoitukset.

Historiallinen kalastusmaisema

Nuottaniemi, Nuottasaari ja Niemenapaja ovat käännöksiä 1800-luvulla käytössä olleista nimistä Notudden, Notholmen ja Uddvarpet.

Vanhat paikannimet kertovat rannoilla aikoinaan olleen nuottamiehiä silakkaa nostamassa. Nyt rantakallioilla on keväällä joukolla siian onkijoita.

*Helsingin
luontoon!*
Uutelan ulkoilualue

Uutelan ulkoilu- alue

Meren kimallostu
ja metsän hämyä



Uutela on meren- rantaa ja metsää

Kävelymatkan päässä Vuosaaren metroasemalta on Uutelan iso ulkoilualue, yli sata hehtaaria metsää ja merenrantaa. Se on kelpo retkikohde niin perhepi-
nikille kuin omia polkujaan tallustavalle luontoku-
vaajalle.

Uutelassa on iäkkäitä luonnontilaisia metsiä, korkei-
ta kallioita ja korpien siimeksiä. Itäpuolen Särkkänie-
mestä löytyy niittyjä ja merestä kuroutuneita lampia
eli kluuveja. Pohjoisosan metsien keskellä on kaksi
suota. Rannoilta näet lahdenpoukamia ja Sipoon
saaristoa. Uutelan keskellä on vanha Skatan tila. Ska-
tanniemen kärjessä aukeaa jylhä merinäköala.

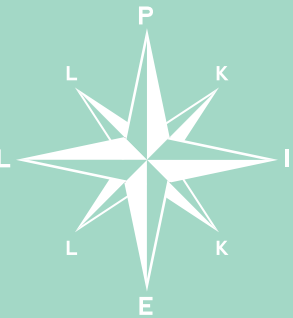
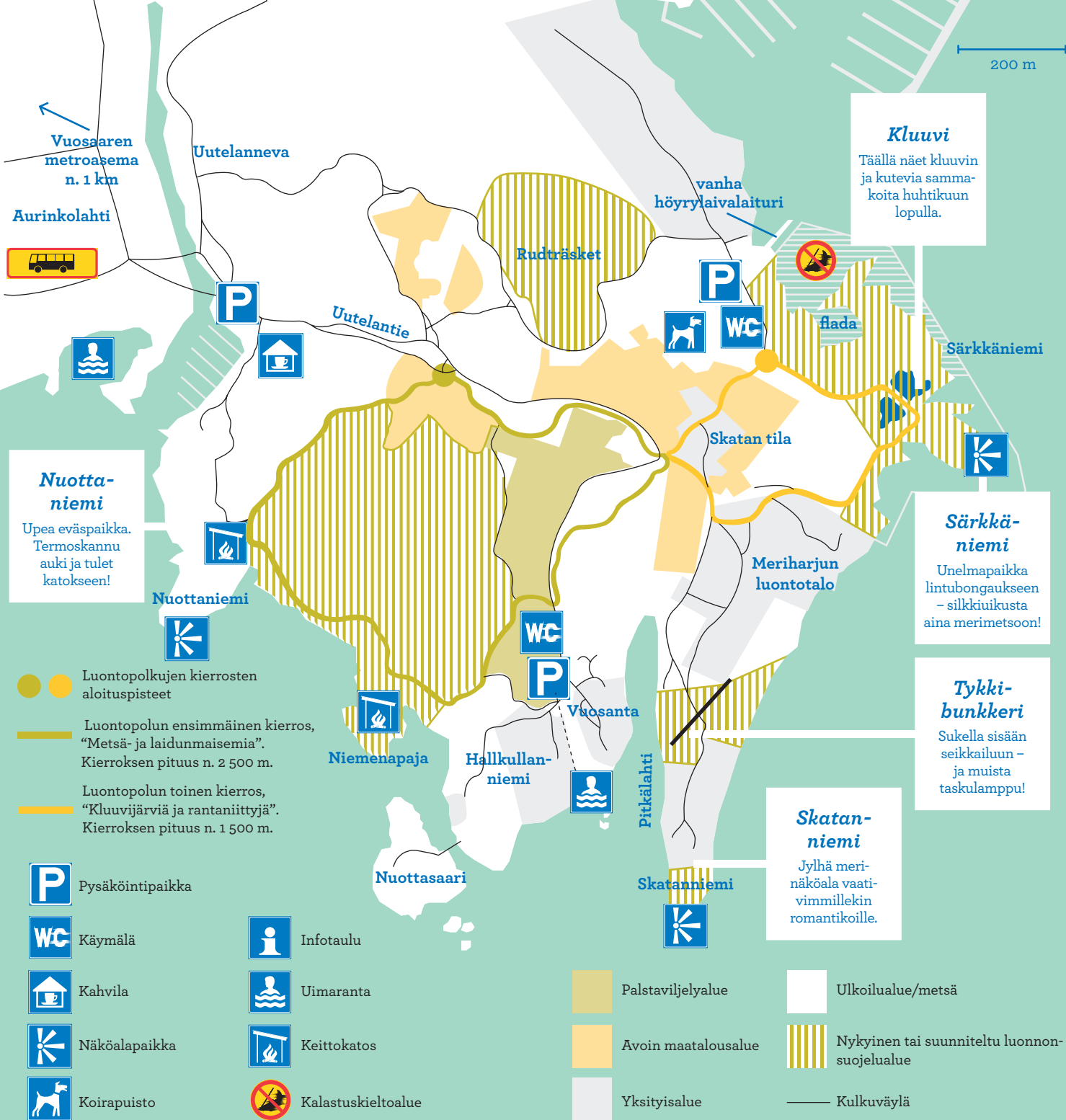
Helsingin kaupunki osti Uutelan ulkoilualueeksi
jo 1953, ennen kuin seutu liitettiin 1966 Helsingin
kaupunkiin. Uutela ja Skatan tila olivat aikoinaan
osa Vuosaaren kartanoa. Asutusta paikalla on ollut
jo 1600-luvulla. 1800-luvun lopulla rannoille kohosi
useita arvohuiloita. Uutelan ulkoilualueen nimi
annettiin 1967 tilan nimestä Nybonds.

Paikannimien taustaa

Vuosaari on vuonna 1969 Helsingin kaupungin
nimistötoimikunnan antama käännös Nordsjölle.
Ruotsinkielinen nimi ei ole alkujaan viitannut pohjoi-
seen, vaan 1500-luvulla seudun nimi oli Norsby, siinä
nor tarkoittaa kapeaa salmea, jossa käy virtaus. Vuo-
saari olikin silloin pitkän kapean salmen erottama
saari, ja salmessa kävi meriveden korkeusvaihtelun
aiheuttama virta. Nordsjö on väänös alkuperäises-
tä nimestä. Nimi Särkkäniemi annettiin 1969, ja se
on käännös paikallisessa käytössä olleesta nimestä
Rataudden.

Lisätietoa Helsingin luonnosta:
www.hel.fi/luontotieto

Kirjallisuutta: Riitta Salastie ja Raisa Kiljunen-
Siirola: *Uutelan rakennetun ympäristön arvot.*
*Helsingin kaupunkisuunnitteluvirasto 2003. Luet-
tavana myös PDF-muodossa internetissä.*



Alueella on sallittua

- Tehdä tuli kahdella keittokatoksella. Tarvitset mukaan omat grillihiilet tai polttopuut.
- Uida
- Poimia marjoja ja sieniä
- Onkia ja pilkkiä. Uistelu vaati kalastusluvan.
- Kulkea kytketyn koiran kanssa
- Käydä Skatanniemen kärjessä tonttialueen läpi kulkevaa tietä pitkin
- Tutustua tykkipatteriin sisäosiin taskulampun kanssa

Alueella on kiellettyä

- Tulenteko muualla kuin nuotiokatoksissa
- Särkkäniemen suojelualueella kalastaminen ja kulku polkujen ulkopuolella
- Polkupyöräily Särkkäniemen suojelualueella

Yhteydet ja palvelut

Metrolta on kävelymatkaa Uutelaan noin kilometri. Bussilla 90 pääsee Aurinkolahteen. Parkkipaikkoja on Aurinkolahden vieressä, viljelypalstojen laidalla sekä Skatan tilan pohjoispuolella. Kaikilla parkkialueilla on yleisökäymälät. Aurinkolahden venesataman luona on kahvila.

Nuotiopaikkoja on kaksi, Nuottaniemessä ja Niemenapajassa. Polkupyörällä ja lastenvaunuilla voi liikkuu kätevästi ulkoiluteillä. Alueen etelärantojen huviloiden pihat ovat yksityisaluetta. Muutamissa taloissa asutaan ympärivuotisesti.

Teksti: Eero Haapanen. Valokuvat: Eero Haapanen, Antti Koli ja Teemu Saloriutta. Kuvitukset: Laila Nevakivi



Skatan tila – karjasta kulttuuriin

Skata on kruununtila 1700-luvulta. Valtio omisti sen, mutta tila periytyi sukupolvelta toiselle, käyttäjä vain maksoi tilastaan veroa. 1800-luvun lopussa Skatan perintötila liitettiin Vuosaaren kartanoon. Nykyinen päärakennus on 1800-luvulta. Tuosta vanhasta rakennuskannasta on jäljellä kivinavetta, hirsiaitta ja kaksi vajaa.

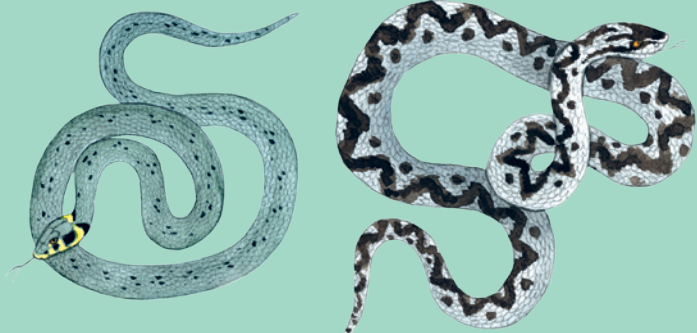
Suomen vanhin ratsastuskoulu Keskustalli toimi Skatan tilalla 1950-luvun puolivälistä 1970-luvulle. Tuolloin laitumilla kirmasi hevoslauma ja kesäleireillä moni helsinkiläisnuori opetteli ratsastusta, hevosten kanssa käytiin myös meressä polskuttelemassa. Taiteilija Miina Äkkijyrkkä ja hänen kyyttönsä eli alkuperäisrotuinen karjansa asuivat Skatan tilalla 1996–2010.

Uutelan asukkaita



Sammakko

Aivan samannäköiset tavallinen sammakko ja viitasammakko kutevat Uutelan kluuvilammessa. Sammakko kurnuttaa ja viitasammakko pulisee kuin veteen puhallettaisiin.



Rantakäärme ja kyy

Rantakäärmeen tunnistaa pään takaosassa olevista kellertävistä laikuista. Kyyllä puolestaan on yleensä selvä sahakuvio selässä.

Rupikonna

Rupikonna on helppo tuntea “rupisesta” nahastaan ja kömpelyydestään.